

Amiralitetskyrkan Karlskrona

56.1570, 15.5909

Amiralitetskyrkan som från början var ett provisorium, heter egentligen Ulrica Pia, efter drottning Ulrika Eleonora den äldre, som var gift med kung Karl XI.

Staden Karlskrona och örlogsvarvet grundades 1679, och redan sex år senare invigdes kyrkan, som kan ha ritats av generalkvartermästaren Erik Dahlbergh. Timret till kyrkan kommer från staden Riga, som på 1680-talet tillhörde Sverige och då var rikets största stad med 100 000 invånare.

Amiralitetskyrkan var alltså tänkt att vara tillfällig och skulle senare ersättas med en stor stenkyrka. Man lade också på midsommarafton 1760 grunden till en stenkyrka vid Amiralitetsklockstapeln, och man hade redan funderat ut namnet på den nya kyrkan - Adolf Fredrikskyrkan. Men pengarna tog slut och på kunglig order lades hela byggprojektet ned.

I stället tänkte man att träkyrkan åtminstone kunde se ut som en stenkyrka. Därför byttes ytterpanel, kyrkan målades gul och gavs arkitektoniska detaljer i barockstil.

Tankarna på en stenkyrka fanns dock kvar, och man påbörjade sprängningsarbeten invid sträckningsmuren. Men dessa arbeten fick ganska

omgående avbrytas då det visade sig att en kyrka på den platsen skulle innebära hinder för byggandet av en docka. Man anförde också att det vore bortkastade pengar att låta bygga en kyrka av sten inom varvsområdet, då det var en plats där hon inte syntes och följaktligen inte utgjorde minsta prydnad för staden.

I kyrkan finns en modell av klockstapeln, som ännu är målad i samma färger som kyrkan då hade. Modellen tillverkad omkring år 1890 av flaggkonstapel P A Andersson, vars son senare skänkte modellen till kyrkan.

Den gamla träkyrkan som börjat förfalla restaurerades och 1801 flyttades huvudingången till den norra portalen, samtidigt som man lät bygga en trappa i sten, som man hämtade från det avbrutna byggandet av stenkyrkan.

I mitten av 1970-talet beslöt ägaren Fortifikationsverket att exteriören skulle rödmålas för att kyrkan skulle få sin ursprungskaraktär. Riksantikvarieämbetet var emot detta, men kyrkan rödmålades ändå 1985.

Om Rosenbom kan vi läsa i en av Selma Lagerlöfs mest berömda romaner, som handlar om pojken Nils Holgersson som förvandlas till pyssling och som på ryggen av en gås får en underbar resa genom hela

Sverige.

När Nils Holgersson passerar Karlskrona tvingas gömma sig under Rosenboms hatt efter att ha gjort statyn av Karl den XI förargad.

Den 24 november 2006, på 100-årsdagen efter att första upplagan av "Nils Holgerssons underbara resa" utkom, avtäcktes skulpturen "Sprungen ur boken" skapad av Ralf Borselius från Hammenhög.

På kupolens underkant står ett citat ur boken: "Inte ett ögonblick betänkte han sig utan rusade fram mot kyrkan".

Vid trappan står gubben Rosenbom, som är en av de mest välkända och populära turistattraktionerna i Karlskrona. Om hans historia kan du höra i en fristående audioguide.

Amiralitetskyrkan är en del av Karlskrona världsarv som blev upptagen på UNESCO:s världsarvslista 1998.

Det som kanske först möter vår blick när vi träder in i kyrkan är altaruppsatsen och altartavlan.

Altaruppsatsen med en strålsol överst tillverkades troligen i början av 1820-talet och kan vara skapade av amiralitetsbildhuggaren Johan Törnström. När kyrkan renoverades i början av 1900-talet försågs uppsatsen med målad skenarkitektur.

Själva altartavlan är en kopia av den nederländske mästaren Rubens målning "Lansstöten" som gjordes för katedralen i Antwerpen, men som nu finns på

museum.

Den nuvarande predikstolen lär ha tillkommit när kyrkan renoverades 1864, och har på sex av de åtta sidorna bruna fält med kristna symboler: lagens tavlor, bibelbok, kalk, svärd, sköld och ankare symboler för den kristnes andliga vapenrustning. På predikstolen finns ett timglas med fyra glas med Carl XI:s krönte namnchiffer överst, skänkt till kyrkan 1693 av kompassmakaren Daniel Grandorff.

På södra väggen, på höger sida om dörren finns det fyrkantiga minnesmärket över skeppsbyggmästare Gilbert Sheldon.

I kyrkan finns ytterligare ett antal så kallade huvudvapen eller begravnings-sköldar upphängda. Ett av dessa är över Kapten Carl Raabs.

Han skänkte 1744 ett krucifix av cederträ med inläggningar av pärlemor, elfenben och ebenholts till kyrkan. Kapten Carl Raab hade i sin tur fått det 16 år tidigare av patriarken i Konstantinopel, när denne reste på Raabs fartyg från Palestina till Konstantinopel, det som nu heter Istanbul. Krucifixet tillverkades i Jerusalem och låg enligt uppgift 1728 på Kristi grav.

Alla begravningsvapen har en historia att berätta. Så som detta - som är över Olof von Unge, som efter många år till sjöss med tiden avancerade till viceamiral. Han drabbades av ett slaganfall och slutade sina dagar 1737 när han bevistade en

gudstjänst här i Amiralitetskyrkan.

Ovanför de dörrar i koret som leder in till sakristian finns rikt ornamenterade nummertavlor med Carl XII:s respektive Fredrik I:s namnskiffer. Men från början var dessa ramar till olika minnestexter.

Till högre framme i koret finns också en dopfunt i trä, med texten "Låten barnen komma till mig". Den är skapad 1949 av konstnären och filosofie doktorn Oscar Arvid Antonsson.

Dopskålen i silver är skänkt till kyrkan 1786 av översten Jonas Gyllenstam.

Ljuskronorna som hänger i kyrkan är alla gåvor till Amiralitetskyrkan under 1700-talet. Exempelvis är den stora ljuskronan i mitten en gåva 1706 av präntmästaren Johan Psilander.

I kyrkan finns ett votivskepp, en modell av korvetten Carlskrona som 1846 gick under i en orkan vid Floridas kust, och bara 17 ur den 131 man starka besättningen överlevde. Modellen som skapades 1915 av maskinisten 2:a graden A Elmberg, tillhör varvsmuseet men deponerades till kyrkan 1946 i samband med 100-års minnet av förlisningen.

En stor minnestavla över sjömän som omkommit under de två världskrigen hänger på södra väggen.

Denna oljemålning föreställande "Kristus Frälsaren" är från omkring år 1700.

I Silverskåpet visas kyrkans silversamling samt en del av dess böcker.

Till höger om koret står en kororgeln byggd 1975 av Olof Hammarberg i Göteborg.

Amiralitetsförsamlingen är en av de fem icke-territoriella församlingarna i Sverige. Alltså där medlemmarna inte har någon geografisk förankring till kyrkan. De övriga kyrkorna är Tyska Christinae församling i Göteborg, Tyska Sankt Gertruds församling och Finska församlingen i Stockholm samt Hovförsamlingen.

Källor:

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Bok: "990 kyrkor från Skåne i söder till Lappland i norr". Beatrice och Gösta Glase. ISBN 91-7988-142-4

Bok: "Blekinges kyrkor". Lasse Larsson 2010. ISBN 978-91-86560-81-2